

LAUSUNTO 9.2.2015

Vihreä liitto rp kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esityksestä metropolihallintoa koskevaksi lainsäädännöksi.

Vihreä liitto esittää lausuntonaan seuraavaa lausuntopyynnössä yksilöidyistä kohdista:

1a. Metropolihallinnon perustamisen tarkoitus ja tavoitteet

Hallitus linjasi 29.8.2013 rakennepoliittisessa ohjelmassaan, että metropolialueen kilpailukyky varmistetaan, estetään segregatiota sekä tehostetaan maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnittelua ja toteutusta edistämällä alueen kuntaliitoksia ja kokoamalla sen tueksi metropolihallinto, jonka ylin päättävä toimielin on vaaleilla valittu valtuusto.

Vihreät näkevät, että metropolihallinnolle on selkeä tarve. Metropolialue on Suomen veturi, mutta sen maankäytön, asumisen ja liikennejärjestelmän suunnittelu on hajallaan eri kunnissa ja organisaatioissa. Kokonaisuudesta ei vastaa mikään taho. Myös seudun kilpailukykyä, segregaatiorajun torjuntaa, työvoimapolitiikkaa ja maahanmuuttoa olisi syytä ohjata seudullisella tasolla, suorilla vaaleilla valitun metropolivaltuuston toimesta.

Lausunnolla ollut ehdotus metropolihallinnoksi ei ole vielä tarpeeksi vahva vastataksaan kaikkiin metropolihallintoa koskeviin tarpeisiin, mutta on kuitenkin tarpeellinen alku. Vuosikymmenten keskustelujen ja valmistelun jälkeen olisi hyvä päästä eteenpäin.

1b. Metropolihallinto ja sen jäsenkunnat (2-3 §)

Aluerajauksessa on päädytty ehdottamaan 14 kunnan aluetta ja lisäksi tarjottu Lohjalle ja Porvoolle mahdollisuutta liittyä metropolihallintoon. Aluerajaus on sikäli perusteltu, että kyseinen 14 kunnan alue on jo vakiintunut Helsingin seutu, mutta toisaalta ongelmia syntyy Uudenmaan liiton osalta: maakuntaliiton varsinaiseksi toimialueeksi jäisi vain kymmenisen kuntaa, jotka lisäksi sijaitsevat hajallaan. Suhde Uudenmaan liittoon vaatisi vielä selvittämistä, jotta päällekkäistä hallintoa ei syntyisi.

1c. Metropolihallinnon toimiala ja metropolihallinnolle siirrettävät tehtävät (4 § sekä esitykseen sisältyvät lakiehdotukset 2-20)

Vihreiden mielestä metropolihallinnon tulisi olla tehtäviltään laajempi kuin mitä ehdotuksessa on. Alueen kilpailukykyä huolehtiminen, yhteinen elinkeino- ja markkinointipolitiikka, segregaatiorajun torjunta, työvoimapolitiikka, maahanmuutto ja kotouttaminen olisivat luontevasti metropolihallinnolle kuuluvia seudullisen tason tehtäviä.

1d. Metropolivaltuusto (5 §)

Vihreät katsovat, että olennaisia tehtäviä hoitava metropolihallinto edellyttää vaaleilla valittua metropolivaltuustoa ja kannattavat siten sen perustamista.

1e. Metropolivaalit (7-13 §)

Metropolivaltuuston vaalit esitetään toimitettavaksi yhtenä vaalipiirinä siten, että kaikilla alueen kunnilla olisi yksi "takuupaikka". Vihreät kannattavat ehdotettua vaalijärjestelmää.

1f. Asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet (14-16 §)

Vihreät katsovat, että neuvoa-antavan kansanäänestyksen lisäksi sitovan kansanäänestyksen tulisi olla mahdollinen.

1g. Metropolisopimus (17 §)

1h. Kuntien maksuosuuksien määräytyminen ja valtion rahoitus metropolihallinnolle (18-19 § sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi metropolihallinnon valtionavustuksista)

Metropolihallinnon rahoitus esitetään toteutettavaksi kuntien maksuosuuksien pohjalta. Vihreiden mielestä parempi ratkaisu olisi, että metropolihallinnolla olisi verotusoikeus. Vallan ja rahoituksen on hyvä olla samoissa käsissä.

1i. Metropolihallinnon toiminnan käynnistäminen (22 §)

1j. Perussopimus (23 §)

1k. Ensimmäisen metropolivaalit (24 §)

1l. Metropolihallinnon järjestäytyminen (25 §)

Ei huomautettavaa.

1m. Metropolialueen laajentaminen (26 §)

Jos Lohja ja Porvoo otetaan mukaan metropoliin, Uudenmaan liiton varsinaiseksi toimialueeksi jäisi vain pieni joukko kuntia, jotka lisäksi sijaitsevat hajallaan. Esimerkiksi Siuntion kaltaisen kunnan toimintamahdollisuudet heikentynevät, mikäli metropolin raja kulkee Lohjan ja Siuntion välistä. Metropolihallinnon suhde Uudenmaan liittoon vaatisi vielä selventämistä, jotta päällekkäistä hallintoa ei syntyisi.

1n. Voimassa olevat viranomaisluvat, vireillä olevat asiat sekä voimassa olevat sopimukset ja sitoumukset (27-29 §)

1o. Henkilöstö (30 §)

1p. Lain vaikutukset

Ei huomautettavaa.

2a. Metropolikaavan ohjaus- ja oikeusvaikutuksia osana kaavajärjestelmää

2b. Metropolikaavan muodostumista kahdesta osasta, suunnitelmaosasta ja toimeenpano-osasta, sekä metropolisopimuksen sisältöä ja suhdetta metropolikaavaan

2c. Metropolialueen osoittamista suunnittelutarvealueeksi ja suunnittelutarveasioiden siirtoa metropolihallinnolle

Maankäytön suunnittelun ongelmat on ehdotuksessa ratkaistu hyvin: metropolikaava ja sen toimeenpano-osa sekä metropolisopimus mahdollistavat yhdyskuntarakenteen merkittävän tiivistymisen lähivuosikymmeninä. Yhdyskuntarakenteen kehittyminen olisi toimivaltaisen metropolivaltuuston käsissä, jolloin kaavoitusta ja rakentamista voitaisiin ohjata koordinoitusti. Tämä mahdollistaisi myös nykyistä suuremman ja tasapuolisemman kohtuuhintaisten asuntojen tuotannon, jota kautta voidaan vaikuttaa segregaaion ehkäisemiseen.

3. Muihin lakiehdotuksiin (lakiehdotukset 2-15 ja 17-20) liittyvät asiat

Liikennesuunnittelun osalta metropolihallinto olisi askel eteenpäin, kun keskeiset tehtävät tulisivat yhden, demokraattisesti valitun valtuuston vastuulle. Joukkoliikenteen järjestäminen ja rahoitus pitäisi kuulua kaikkien metropolialueen kuntien vastuulle, mutta ehdotuksen mukaan nykyisen HSL:n ulkopuolisten kuntien osalta joukkoliikenteen subventointi jäisi kunnan päätöksen varaan. Tämä mahdollisesti vaikeuttaisi joukkoliikenteen kehittämistä nykyisen HSL-alueen ulkopuolella, eikä täyttä hyötyä metropolihallinnosta ehkä saataisi joukkoliikenteen paranemisen kautta.

Metropolihallinnon suhde Uudenmaan liittoon vaatisi vielä selventämistä, jotta päällekkäistä hallintoa ei syntyisi.

Helsingissä 9.2.2015

Vihreä liitto r.p:n puolesta,

Lasse Miettinen
puoluesihteeri